

MĚŠŤANSKÁ ŠKOLA

Úsilí o zřízení české měšťanské školy v Klimkovicích sahá do prvních let tohoto století. Myšlenka vznikala v době, kdy do našeho školství hrubě zasahovalo poněmčování, jež v Klimkovicích bylo podporováno místní správou Wilczkova panství, blízkostí Vítkovických železáren a válcoven trub ve Svinově.

Podle místní kroniky jednala místní školní rada o zřízení měšťanské školy poprvé na své schůzi 10. května 1902 na návrh tehdejšího ředitele obecné školy Josefa Hradila. Na této schůzi zdůvodnil, že podle počtu žáků obecné školy, privátní školy v ústavě sester Dominikánek, obecné školy v Josefovích a soukromé školy německé má obecní zastupitelstvo možnost žádat o zřízení měšťanské školy v Klimkovicích. Obecní zastupitelstvo pak vyzvalo přípisem ze dne 25. února 1903 místní školní radu, aby věc projednala na veřejné schůzi, která také byla svolána na 13. duben 1903. Josef Hradil na ní obšírně vysvětloval nutnost a potřebu zřízení takové školy i výhody, které by z toho měli občané. Aby byla celá záležitost úřadům ještě více zdůvodněna, obrátil se písemně i na všechny okolní obce v klimkovském soudním okrese se žádostí, aby se i ony k tomuto záměru vyslovily.

Mezitím správa Wilczkova panství podala protest proti zřízení české měšťanské školy. Podobným způsobem protestovali i členové tehdejší okresní školní rady. Pochopitelně, že c.k. zemská školní rada v Opavě na základě těchto protestů žádost zamítla, i když byla nucena přiznat, že "...v zásadě snahu po odůvodnění měšťanské školy správnou uznává".

Obecní zastupitelstvo se proto rozhodlo podat odvolání v prosinci roku 1908 až na ministerstvo školství do Vídně. Minulo však dalších pět let, než bylo konečně rozhodnutím zemské školní rady dne 19. března 1913 povoleno zřízení první třídy české měšťanské školy v Klimkovicích, ale jen pro chlapce a s povinnou němčinou. Josef Hradil, ředitel obecné školy, který se o zřízení školy nejvíce zasazoval, se jejího otevření nedočkal, protože zemřel v roce 1912.

Do první třídy nově zřízené měšťanské školy byl jmenován Adolf Sýkora, odborný učitel ze Zábřehu nad Odrou, rodák z Brušperka. Prvním odborným učitelem se stal Antonín Böhm z Valašského Meziříčí, rodák ze Zvole na Moravě, který později po roce 1918 působil jako první český inspektor okresu Bílovec a od roku 1920 do roku 1934 také jako druhý ředitel měšťanské školy v Klimkovicích.

Bezprostředně po otevření školy vznikají starosti s umístěním tříd. Na stavbu nové školy nebylo ani pomyslení. Město finančních prostředků nemělo a protože šlo o českou školu, nemohlo počítat s pomocí rakouských úřadů. Situace se proto řešila jen přístavbou dvou tříd na jižní straně obecné školy č. 112 a dále zrušením bytu ředitele v obecné škole, který byl přeměněn na učebnu. Přístavbu provedl v roce 1914 místní stavitel Ludvík Kunz za 21 000,- K rak. měny. Stavba byla předána do užívání dne 15. září 1914. Bylo to řešení provizorní, protože se počítalo s výstavbou nové školní budovy. Přišla světová válka, která učinila konec všem plánům a nadějím.

V roce 1917 již měla měšťanská škola 108 žáků a 65 hospitantek. Navštěvovali ji žáci z 28 obcí téměř celého okresu bíloveckého, které dosud české měšťanské školy neměly. I když později byly zřízeny také školy v Bílovcích, v Jistebníku a v Polance, mívala škola v Klimkovicích i potom pravidelně šest tříd.

Je nesporným faktem, že česká měšťanská škola v Klimkovicích měla velký vliv na posilování českého národního uvědomění, a to nejen za rakousko-uherského mocnářství, ale i po roce 1918. Bylo to především zásluhou dobrých, vlastenecky smýšlejících učitelů, kteří se snažili rozvíjet v dětech lásku k mateřské řeči, k našim národním tradicím a ke kulturním hodnotám našeho národa. Svědčí o tom zápisy ve školní kronice o četných exkurzích, výletech se žáky na památná místa Moravy, Čech a Slovenska, o zájezdech žáků na koncerty a výstavy do blízké Ostravy i o četných návštěvách kulturních podniků v místě. Učitelský sbor se každým rokem podílel na nácviu dětských divadelních představení, besídek a akademií, učitelé pořádali výstavky žakovských prací a vedli loutkovou scénu u zdejší jednoty Sokol.

V tomto směru působila na zdejší škole řada odborných učitelů. V letech 1913 – 1934 to byl již vzpomenuť Antonín Böhm, vynikající pedagog a organizátor českého školství na bíloveckém okrese po roce 1918. Dále to byl Jakub Turek, rodák z Kopřivnice, který v Klimkovicích působil v letech 1922 – 1938 jako učitel, později jako ředitel školy a který je vzpomínán jako dovedný malíř se vztahem k místnímu folkloru a k lidovým tradicím i jako zakladatel zdejšího Turkova muzea. V letech 1921 – 1938 zde působil vlastenecky smýšlející učitel, ruský legionář a vynikající učitel češtiny Josef Vaca, který své literární pokusy často publikoval v ostravských novinách. Osvětově působil v místě v letech 1920 – 1938 jako učitel a sborový dirigent Teodor Stoniš.

Když po roce 1918 byla škola přeměněna na měšťanskou školu smíšenou, navštěvovalo ji 170 žáků. Tříd přibývalo a nutnost výstavby nové školy byla stále naléhavější. Koncem dvacátých let se již zdálo, že se stavba uskuteční. 27. ledna 1930 byl dokonce proveden výběr staveniště. Postup úřadů i obce byl však natolik liknavý, že 13. prosince 1930 učitelský sbor měšťanské školy v Klimkovicích zaslal obecnímu zastupitelstvu rezoluci, ve které mu připomněl jeho povinnosti vůči škole a žákům, stěžuje si na špatné podmínky, zkrácené vyučování v důsledku nedostatku tříd a na stále se zhoršující zdravotní stav žáků. Přesto se až do roku 1938 nic nezměnilo a Klimkovice se ani v první předmnichovské republice nové školy nedočkaly.

Černým údobím v historii našeho města byla doba nacistické okupace, která mu připravovala osud trvalého poněmčení. Již 19. listopadu 1938 nařídil německý inspektor Jindřich Jedlitschka zastupující ředitelce školy Anně Zdražilové vyučování žáků v jazyce německém. Když protestovala proti tomuto nařízení, byla do 24 hodin zproštěna školní služby. Také mnozí učitelé opouštějí školu a odcházejí na Moravu. Česká měšťanská škola stejně přečkala jen do 1. září 1939, kdy žáci vyšších ročníků byli převedeni do Polanky nad Odrou a od 12. července 1942 byla škola likvidována úplně.

S novou svobodou se vrátila čeština do našich škol, ale vrátily se také starosti se stavbou nové školy. Když 14. května 1945 byla měšťanská škola opět otevřena, nastoupilo do ní již 210 žáků z osmi obcí, pro něž bylo třeba zajistit 7 učeben. Za tehdejší situace se musely poměry řešit provizorně

tím, že se vyučovalo v dřevěném baráku narychlo postaveném v těsné blízkosti školy č. 112 na ulici Jarmily Glazarové. Bylo to prostředí zcela nevhodné, s hroznými hygienickými podmínkami, kde navíc pozornost dětí více upoutávalo dění za prkennými stěnami sousedních tříd než ve třídě vlastní.